

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976

BRNO 1978

grabung auf dem slawischen Gräberfeld in der Flur "Úlehly" ca. 2,5 km nördlich von Velké Bílovice. Auf einer Fläche von über 3.300 m² wurden insgesamt 73 Skelettgräber, Reste eines Pfostenbaues /obj. 3/ und 6 eingetiefte Objekte abgedeckt. Über 70% der Gräber war mit Funden. Am häufigsten kam Keramik vor. Insgesamt hat man aus den Gräbern 33 Gefässe gewonnen und Fragmente von weiteren vier stammen aus Gräbern, die im Herbst 1975 gestört worden waren. Von eisernen Gegenständen gehörten zur Grabausstattung Äxte, Lanzen, Messer, Schnallen, Eimer, Pfeilspitzen, Klappmesser, Ahlen und Wetzstahle. In Frauen- und Kindergräbern fand man an 25 Stück silberne, bronzene, bronzene vergoldete und eiserne Ohrgehänge. Verhältnismässig zahlreich kamen in den Gräbern Feuersteine vor. Von aussergewöhnlichen Gegenständen seien zwei kleine Kreuze und drei Röhrrchen aus Blei genannt, die in Grab H 68 gefunden wurden. Die Zeit der Existenz des Gräberfeldes kann man aufgrund der Funde vorläufig mit dem Beginn des 9. bis Ende des 9. oder dem Beginn des 10. Jahrhunderts begrenzen.

STAROSLOVANSKÝ OBJEKT V BŘECLAVĚ

/okr. Břeclav /

Bohuslav Klíma jr., PF UJEP Brno

/Obr. 42:2 /

Žák 6.b třídy ZDŠ Dukelská v Břeclavě Petr Otáhal donesl s. učitelce J. Macháčkové menší staroslovanskou nádobku, kterou pak později i ona předložila k posouzení na katedře dějepisu pedagogické fakulty UJEP v Brně.

Jde o štíhlou nádobku s výdutí v polovině výšky těla, se značně prožlabeným hrdlem a nálevkovitě vydutým okrajem. Ten je na konci mírně zduřelý a kuželovitě seříznutý. Dno je mírně klenuté. Pestrou výzdobu tvoří tři pásy čtyřnásobných vlnic. V podhrdlí je to nízká a mírně nepravidelná vlnice. Stejný pás probíhá pod výdutí. Nad výdutí jsou úseky vlnice přerušovány rovnoběžnými horizontálními rýhami /obr. 42:2/. Charakter šedohnědé, hrubšího a dobře vypáleného keramického materiálu s příměsí písku nasvědčuje tomu, že nález pochází z rozrušeného velkomoravského objektu, případně i hrobu.

Teprve dodatečně, s určitým časovým zpožděním zaviněným uchováváním nádobky u nálezce a později i na ZDŠ, se nakonec přece jen podařilo zjistit hlavní informace o nálezových okolnostech. Na nádobku narazil otec Petra Otáhala v letních měsících roku 1975 při práci ve vinici u břeclavského letiště. Spolu s ní vyzvedl z tmavé výplně jámy další zlomky keramiky a také kosti.

Nález patrně navazuje na některé dřívější podobné slovanské objevy v prostoru severní periferie města.

Altslawisches Objekt in Břeclav /Bez. Břeclav/. Durch Vermittlung der G. Lehrerin J. Macháčková gelangte auf den Lehrstuhl für Historie der Pädagogischen Fakultät UJEP ein slawisches Gefäss aus Stará Břeclav, das ihr der Schüler Petr Otáhal brachte, dessen Vater es bei Arbeiten im Weingarten am Flugplatz von Břeclav fand. Gemeinsam mit diesem barg er aus der dunklen Grubenaufschüttung weitere Keramikbruchstücke und auch Knochen. Der Fund stammt aus einem gestörten grossmährischen Objekt, vielleicht auch aus einem Grab und knüpft an einige frühere Entdeckungen im Raume der nördlichen Stadtperipherie.

VELKOMORAVSKÝ HROB V DOLNÍCH VĚSTONICÍCH

/okr. Břeclav /

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

/Obr. 42:1 /

Při kopání nové studny zachytil Štěpán Potoma na jaře 1976 na dvoře své usedlosti v Dolních Věstonicích čp. 44 v hloubce asi 150 cm malou staroslovanskou nádobku, kterou odevzdal pracovníkům ústavu. Bližší nálezové okolnosti nebylo možno již přesněji stanovit a ani podrobná prohlídka místa a odklizených zemin o nich mnoho nepověděla. Nádobka ležela zřejmě ještě v povrchové půdě, která je zde v její mocnosti znásobena navážkami a která obsahovala více středověkých střepů, částí železných předmětů a zlomků zvířecích kostí. Materiálem, formováním, celkovým tvarem a charakterem výzdoby se hlásí jednoznačně ke starším typům staroslovanské keramiky a lze ji spolehlivě zařadit do IX. stol. V podhrdlí je zdobena jednoduchou vlnicí nepravidelného průběhu, pod níž jsou pa-

trné ještě slabě ryté linie další vlnovky. Ty jsou narušené systémem horizontálních rýh, který pokrývá výduť a zasahuje do spodní části nádoby. Výzdoba je však na některých místech v hrubém povrchu špatně patrná. Čerstvé lomy výmluvně napovídají tomu, že nádoba byla původně úplná a že nebyla dokonale vypálena. Oba tyto znaky přesvědčivě naznačují, že Š. Potoma zachytil zřejmě hrob, nejpravděpodobněji jen jeho část. Uvážíme-li polohu hrobu v bezprostředním sousedství dolnověstonického kostela, vyvstává nutně i otázka, byl-li hrob izolován či nebyl-li snad součástí druhého velkomoravského pohřebiště v přímém dosahu obce, z jehož tradic vzešla pak později lokalizace středověkého osídlení právě do těchto míst, spojená i s vybudováním gotické církevní stavby.

Grossmährisches Grab in Dolní Věstonice /Bez. Břeclav/. Š. Potoma übergab Institutsangestellten ein kleines slawisches Gefäß, das er beim Brunnen-aushub im Hofe seines Anwesens in Dolní Věstonice Nr. 44 entdeckte. Vermutlich erfasste er ein Grab aus dem IX. Jahrhundert, das durch seine Lage in unmittelbarer Nähe der Kirche die Frage aufwirft, ob es sich nicht um den Teil eines Gräberfeldes handelt, aus dessen Traditionen auch die Lokalisierung der mittelalterlichen Besiedlung gerade an diesen Stellen hervorging.

VELKOMORAVSKÝ HROB Z UH. HRADIŠTĚ - JAROŠOVA

/okr. Uherské Hradiště /

Robert S n á š i l , Slovákcké muzeum Uherské Hradiště

Při hloubení základů přístavby školy v Jarošově v trati "Trávníky" narazili dělníci v květnu 1974 ve sprašovém podloží na kostru. Nález ohlásili VB v Uherském Hradišti, jejíž příslušníci po ohledání místa a fotodokumentaci přizvali na místo nálezu referujícího.

Z části již vypreparovaná kostra orientovaná Z-V ležela v hl. 160 cm nznak, s lebkou v týlové poloze, kostmi paží podél kostry trupu a nataženými kostmi nohou. Hrobová jáma nebyla již patrná. Nálezy - dvě ostruhy a nůž - nebyly již uloženy na původních místech. Podle svědectví dělníků byl nůž uložen původně mezi horní hlavicí pravého femuru a ulnou pravé paže. Ostruhy se nacházely v blízkosti patních kostí. Na základě nálezů bylo zřejmé, že se jedná o kostru muže. Předpoklad byl upřesněn antropologickou determinací, kterou vypracoval RN Dr Jan Pavelčík, CSc : pozůstatky kostry náleží muži starému kolem 50 let, vysokému 167,3 cm, s masivním obličejem paleoeuropidního typu.

Popis nálezů :

1. Nůž, př.č. 57/75 : část čepele železného nože s rovným hřbetem souběžným s ostřím, se shora skoseným hrotem a krevní rýhou umístěnou těsně pod hřbetem po levé straně čepele. Průřez čepele je trojúhelníkovitý. Část čepele a řap chybí. D - 11,5 cm, v - 1,7 cm, síla hřbetu - 0,3 cm.

2. Ostruhy, př. č. 56/75 a, b : dvě železné parabolické ostruhy se široce rozevřenými rameny, delšími rombickými bodci čtyřhranného průřezu a čtvercovými úchytnými ploténkami. K ploténkám jsou třemi nýty přichyceny z vnější strany vertikálně plechové proužky ze žlutého kovu. Průřez rameny - D. U ostruhy b chybí část jednoho ramene. Celková d - 12,7 cm, d bodce - 3 cm, rozpětí plotének - 10,4 cm.

Náhodně objevený hrob náleží k rozsáhlejšímu pohřebišti, jehož některé hroby byly objeveny a publikovány dříve. Rozptyl hrobů může dokládat existenci mohylového pohřebiště.

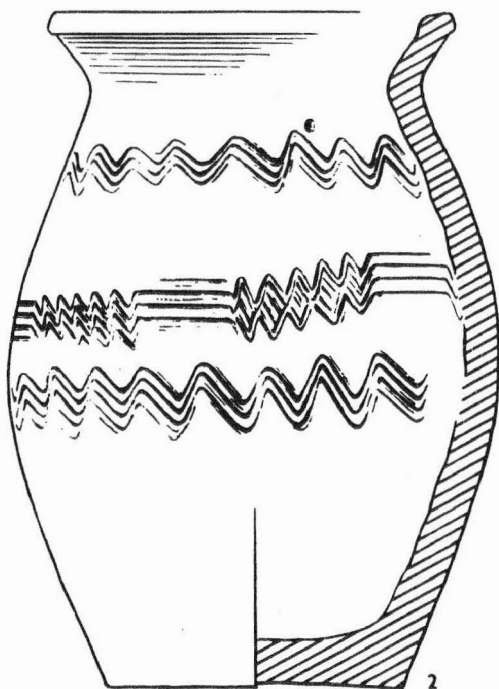
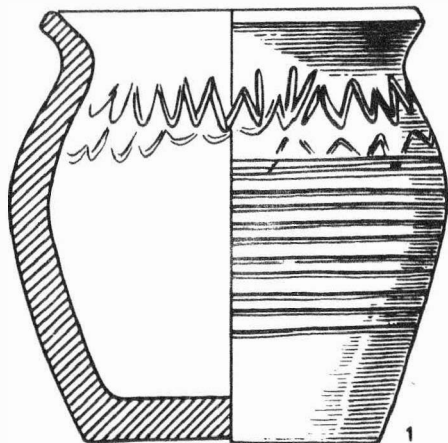
Grossmährisches Grab aus Uherské Hradiště - Jarošov /Bez. Uherské Hradiště/. In Uherské Hradiště-Jarošov in der Flur "Trávníky" entdeckte man zufällig ein grossmährisches Skelettgrab eines Kriegers im Alter um 50 Jahre, das mit einem Messer und Sporen ausgestattet war. Das Grab ist vielleicht ein Bestandteil eines Hügelgräberfeldes.

VELKOMORAVSKÝ HROB ZE SUŠIC

/okr. Uherské Hradiště /

Robert S n á š i l , Slovákcké muzeum Uherské Hradiště

Při bagrování základů na staveništi J. Botka v Sušicích v trati "Sušicko" /v těsné blízkosti katastrální hranice Sušice-Babice/, nalezl v roce 1974 Josef Joch z Kudlovic kostrový hrob obsahující nůž, zlomky dalších kostí a 23 keramických úlomků. Nález byl ohlášen a materiály předány Slovákckému

Obr. 42

1 Dolní Věstonice /okr. Břeclav /. Nádoba ze slovanského hrobu. - Gefäß aus einem slawischen Grab; 2 Břeclav /okr. Břeclav /. Nádoba ze sídlištního objektu. - Gefäß aus einem Siedlungsobjekt.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1976.

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Životská
Na titulním listě : Bronzová přezka ze slovanského sídliště v Mutěnicích
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Guttwaldov, provoz 34 -
Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI-73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné